

Visconti- tutkijat Roomassa

Convegno internazionale di Studi Viscontiani. Rooma 16.—18.12.94

Kun merkittävä taiteilija kuolee, seuraa muistopuheita ja jälkipuintia, joissa hänen saavutuksiaan vähätellään ja halvennetaan kunnes ajallinen perspektiivi ja intohimojen laantuminen vähitellen helpottavat suhtautumista. Ajan myötä suurten radiikaalien, uusien sekä yhteiskunnallisesti että taiteellisesti vallankumouksellisten taiteilijoiden työt voidaan sitten hyväksyä osaksi kansallisen kulttuurin kaanonin. Italialaisen elokuvan puitteissa näin on tapahtunut ehkä kaikkein dramaattisimmin Pier Paolo Pasolinin kohdalla, mutta vielä näyttävämmiin on viime aikoina tuotu esille Luchino Viscontia.

Rooman kolmannen yliopiston kirjallisen kommunikaation ja speaktaakkelin laitos (jos kirjaimellinen käänös sallitaan) järjesti 16.—18.12.1994 kansainvälisen Visconti-tutkimusseminaarin. Puhujia oli aina Texasista, Hong Kongista ja Oulusta saakka, mukana useimmat johtavat italialaisen elokuvan tutkijat kuten Guido Aristarco, Roy Armes, Peter Bondanella, Mira Liehm ja Lino Micciché samoin kuin Visconti-tutkijat kuten Geoffrey Nowell-Smith, Youssef Ishaghpour, Laurence Schifano. Ikään kuin ylimääräisinä numeroina kuultiin vielä Viscontin pitkäaikaisen käsikirjoittajan, italialaisen elokuvan

grand old lady Suso Cecchi d'Amicon, Viscontin hovisäveltäjä ja -kapellimestari Franco Manninon sekä Viscontin siipien suojassa uransa aloittaneen Francesco Rosin muisteloita.

Mukana olivat siis kaikki kynnelle kykenevät — vain sydänleikkaus esti Gianni Rondolinoa saapumasta paikalle. Osallistuminen tähän kavalkadiin vaati tietysti kaikkinaisen turhan vaatimattomuuden unohtamista hetkeksi. Laskin, että paikalla oli kymmenisen henkilöä, joita olen siteerannut omissa Visconti-kirjassani tai väitöskirjassani. Mutta näin suuri tapaaminen oli uutta vanhemmillekin konkareille. Kuten Roy Armes totesi: "It's like being in a walking library."

Työtahti oli melkoinen, ja yksi istunto saattoi kestää viisikin tuntia. Esityksiä pidettiin italiaksi, ranskaksi ja englanniksi ja tarjolla oli aina varsin hyvä simultaanitulkkaus. Muutamia mielenkiintoisimpia puheenvuoroja olivat Michèle Lagnyn "Visconti et la culture populaire (de Ossessione à Rocco)" [Visconti ja populaarikulttuuri (Ossessionesta Roccon)], William Van Watsonin "The Underclass as object of (homosexual) desire in Visconti's Ossessione and Senso", Ishaghpourin "L'art et la vie: l'unité de l'oeuvre de Visconti et l'impureté du cinéma" (Taide ja elämä: Viscontin tuotannon ykseys ja elokuvan epäpuhtaus) ja Luciano De Giustin "L'innocente. Trascrizione e negazione" (Rakkaus Roomassa. Sovitus ja kieltäminen). Oma aiheeni oli "The Counterpoint of Narrative Forms in Visconti's Films". Sen oli tarkoitus alkaa erään Geoffrey Nowell-Smithin kirjassaan tekemän huomion kritikoinnista, mutta kun hieman ennen matkalle lähtöä sain

seminaarin ohjelman ja totesin, että Nowell-Smith ei ainoastaan ollut mukana tilaisuudessa vaan jopa puhumassa välittömästi minun jälkeeni, muutin strategiaa ja yritin saada ideani vaikuttamaan hänen ajatustensa edelleen kehittelyltä.

Järjestelyt olivat italialaisittain loistavat. Sponsorirahaa oli ilmeisesti saatu kohtuullisen paljon, ja esitelmöitsijöille jaettiin esim. Philip Morrisin kustantamat hienot kuvateokset de Sican *Viattomat* ja Viscontin *Maa järisee* -elokuvien tekemisestä. Kävi myös ilmi, että Roomassa toimii Fondo Visconti eli säätiö, joka kerää ja taltioi tutkijoiden käyttöön aiheeseen liittyvää materiaalia (samaa tapaan esimerkiksi Pasolinilla on oma säätiönsä). Ainoa asia joka todella meni pieleen oli videolaitteisto, jonka rikkoutumisen takia emme koko kolmen päivän aikana nähneet täyttä kymmentä minuuttia näytteitä. Vain yksi esitys kärsi tästä ratkaisevasti, useimmat puhujat halusivat hyödyntää käytettävissä olevan lyhyen ajan puhumalla.

Seminaarin aikana alkoi Viscontin restauroitujen elokuvien retrospektiivi, joka tuntui vetävän täysiä katsomoja kokouspaikalla Palazzo delle Esposizioniin. Itse kävin katsomassa vain *Tiikerikissan*, jonka kohdalla pieni lisäys pituuteen oli vain marginaalinen. Mielenkiintoisempaa olikin yleisön reaktioiden seuraaminen. Tuttuun ja moneen kertaan moneen suuntaan videolla sahaamaani elokuvaan tuli aivan uutta ulottuvuutta, kun sitä seurasi teoksen kotiyteisön kanssa. Sen reaktiot nostattivat esiin monenlaisia ironisia ja lempeän parodisia painotuksia ja *Tiikerikissa* vaikutti hilpeämmältä kuin koskaan.

Henry Bacon